



## **Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...**

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec  
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione  
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè  
tractatur

**Herincx, Wilhelm**

**Antverpiæ, 1663**

Quæst. II. Quid requiratur ad formalem, & perfectam Infidelitatem,  
signanter Hæresim?

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Qu. II. Quid requiratur ad formalem, & perfectam Infidelitatem. 169

12. In quo sub-  
jecto sit in-  
fidelitas.

Hinc colligitur infidelitatem etsi sit in intellectu velut in proximo subjecto, quemadmodum & ipsa fides, ut tamen denominetur peccatum, debere aliquo modo procedere à voluntate, in qua seu in cuius actu proximè residet formalis ratio malitiæ, adeoque & formalis culpa infidelitatis, à qua infidelitas intellectualis participat malitiam, sicut homicidium exter- num à voluntate occidendi.

13. Que infi-  
delitatis  
species sit  
gravior  
peccatum.

Petes, quanam species infidelitatis sit gravior? Resp. ex parte materiæ Paganismum esse maximum peccatum, deinde Iudaismum, minimum hæresim. At contra ex circumstantiis & modo ordinariè hæresis est maximum peccatum, deinde Iudaismus, minimum Paganismus. Prior pars patet: quia Paganismus negat omnia revelata, Iudaismus ea solum, quæ sunt novi testamenti, Hæresis verò aliqua horum. Secunda pars patet: quia ordinariæ fidei Christianæ notæ sunt Hæreticis notiores, qui proinde majorem Deo inferunt injuriam, ei non credendo vel discredendo: Judæi verò, saltem in velamine, veram fidem agnoscunt, quàm Paganis sæpè neutro modo noverunt: quantò autem magis quis novit motiva veræ fidei, vel majores habet occasiones ea discendi, eo culpabilior est ejus infidelitas. Si tamen quis à vera fide deficeret ad Iudaismum vel Paganismum, gravius peccaret, quàm si deficeret cum eadem fidei notitia ad hæresim; ideo signanter dixi, quòd ordinariè hæresis sit majus peccatum.

QUÆSTIO II.

Quid Requiritur ad formalem, & perfectam Infidelitatem, signanter Hæresim?

14. Etymon vocis Hæresis.

15. Quid Hæ-  
resis for-  
malis.

QUÆSTIO hæc specialiter solet moveri de Hæresi, veluti magis obviâ: quamvis suo modo etiam locum habeat in alijs speciebus Infidelitatis. Hæresis porro græca vox juxta grammaticam significationem generaliter significat omnes electionem, usu tamen Scriptorum Ecclesiasticorum appropriatur electioni credendorum aut rejiciendorum ob divinam auctoritatem; & quidem sæpè semper in maiorem partem, quatenus opponitur fidei Catholice, in qua nihil ex arbitrio nostro eligere, sed acceptam per Apostolos à Christo doctrinam simpliciter tenere debemus. Hoc itaque sensu Hæresis perfecta seu formalis communiter definitur error voluntarius & pertinax contra doctrinam & veritatem unam vel plures fidei Christianæ. Quæ tamen definitio convenit quoque Iudaismo & Paganismo formali, nisi subaudiatur estorem esse hominis de reliquo Christum & doctrinam ejus sive se-

Christianum profitentis seu non negantis.

Itaque ut sit formalis Hæresis, expul- siva fidei, de qua Reges loquuntur, vol- untario accedere debet pertinacia. Quam quidem requiri tradit Augustinus lib. 4. de Bapt. contra Donatistas c. 16. dicens: Con- stituamus aliquem sentire quod Photinus opi- natus est, istum nondum hæreticum dico, nisi manifestat à sibi doctrinam Catholicam fides, re- sistere maluerit, & illud, quod tenebat, ele- gerit. Et Epist. 163. Qui summo sententiam, quamvis falsam atque perverfam, nullâ per- tinacis animositate defendunt, corrige parati cum invenerint. (scilicet veritatem) nequa- quam sunt inter hæreticos deprecandi. Conlo- nat Concilium Viennense Clem. Unde Sum- ma Trinit. ubi definit, quod quisquis deinceps asserere pertinaciter præsumserit, quod anima rationalis non sit forma corporis hu- mani per se & essentialiter, tamquam hære- ticus sit censendus. Estque idem commu- nissimus consensus Doctorum. Hæc ratio- ne patet, qualiter Abbas Joachimi, & simi- les viri docti, non obstantibus aliquibus erroribus, satis alioquin crassis, manserint Catholici, seu non fuerint veri & forma- les hæretici: eo quòd pertinaciter errori- bus suis non inhæserint, sed judicio Ec- clesiæ suæ sensa ex animo submisserint; pro- ut de Abbate Joachimi colligitur ex c. Dam- namus, de Summa Trinit.

Ad hanc porò pertinaciam non requir- itur mora temporis major, quàm ut cum plena advertentia possit quis judicare de veritate sufficienter proposita, ac nihilo- minus suo velle judicio inhærere: quem- admodum nec actus oppositus fidei, ut ho- minem constituat fidelem, longiorem re- quirat moram. Quare non requiritur etiam prima aut secunda correctio. Etsi hæc pos- sit conducere ad plenè cognoscendam la- tentem pertinaciam, exinde nullo colore excusabilem, vel alijs defectu instructio- nis possit præsumi interdum in errante ignorantia.

Requiritur igitur & sufficit, ut erranti, & in errore persistenti sufficienter propositum ac declaratum sit, doctrinam opposi- tam esse dogma fidei. Hoc autem sufficienter proponitur, dum non superest rationa- bilis causa dubitandi, quin verè à Deo reve- latum sit. Quod rursum contingit, quando sufficienter proponitur dogma istud tam- quam fidei teneri ab Ecclesiâ. Qui itaque hoc non obstante non vult acquiescere, sed è contrâ suæ vult opinio in hæreticis, perti- nax est & perfectus hæreticus: ut colligitur ex Cyrano Epist. 73. ad Iubasianum ante med. ubi ait: Ignosci enim potest simpliciter erranti &c. Post inspirationem verò & re- velationem factam, qui in eo, quod errave- rat, perseverat prudens & sciens, sine venia ignorantie peccat: præsumptio enim atque obstinatione quadam nititur, cum ratione su- peretur.

15. Ad hanc  
requiritur  
pertinacia.

16. Que non  
requirit  
singularem  
moram  
temporis.

Aut correc-  
tionem.

17. Quid ad  
pertinaciam  
etiam re-  
quiratur &  
sufficiat.

Nec

18.

Nec refert, quod Hæretici perversissimi putent suam doctrinam esse veram, nec opus sit eam tradere vera Ecclesia, quin immo credat Ecclesiam Romanam, quæ id tradit, non esse veram Ecclesiam, sed Antichristi synagogam. Nam sufficit, quod sciatur opus sit eam tradere vera Ecclesia, de qua possunt & obligantur scire & credere, quod sit vera: hoc autem credere tenentur de Romana, quæ eis proponitur veluti tot Notis insignita. Unde in hoc ipso, quod aliam Ecclesiam sibi confingant, desertâ Catholicâ seu Romanâ, hæretici sunt; cum testimonia Dei de hac ipsâ, & cõsequenter de propositis per hanc Ecclesiam, credibilia facta sint nimis. Aliàs sanè vix inveniretur in mundo hæreticus; utpote prætexens non sufficienter proponi revelationem Dei per Ecclesiam Romanam.

19. Potest absolute dari perfecta infidelitas, quin res sit proposita per Ecclesiam.

Et hæc quidem via dignoscendi pertinaciam est ordinaria: ut regulariter non cadit sub fidem obligantem, nisi quod ab Ecclesia credendum proponitur. Nihilominus si privatim cuipiam aliquid revelaretur, sic ut evidenter credibile ei sit esse veram revelationem, & nihilominus credere nollet, error hujusmodi ab ipso foret formalis & perfecta infidelitas dei destructiva, possetque (quod tamen ad quæstionem de voce spectat) hæresis appellari, etsi hoc nomine solet potissimum intelligi error oppositus creditis ab Ecclesia Catholica. Ratio est: quia differentia hæc tantum est materialis; eadem enim utrobique est malitia infidelitatis, consistens in eo, quod voluntariè quis à prima veritate recedat, nolèdo credere sufficienter propositis tamquam à prima Veritate revelatis. Unde quod varii Doctores pertinaciam constituent in voluntaria contradictione contra Ecclesiam proponentis auctoritatem, quod (ut verum sit) intelligendum est, juxta cautelam mox præmissam, de eo quod regulariter fit.

20. A pertinacia excusatur ignorantia vincibilis, etiam si excusatur ignorantia vincibilis, etiam si excusatur.

Petes I. an à pertinacia excuset ignorantia? Resp. cum communi sententia Doctorum Affirm. etiam si ignorantia, quæ est causa erroris, sit culpabilis (quam putavit sufficere Sotus) aut ita crassa, ut facile negotio superari possit (quam non excusare à pertinacia censuit Sarrus) dummodo ex ignorantia erras paratus sit corrigi, & aliter sentire melius instructus. Ratio est: quia talis ignorantia non evertit formale objectum fidei, quod est divina auctoritas, optimeque cum illa consistit voluntas parata obedire, & credere omnia, quæ proponuntur ab Ecclesia. Unde habens talem errorem potest implicite credere veritatem circa quam errat, cum non habeat voluntatem repugnantem voluntati credendi veritatem revelatam, quando hæc ei sufficienter proponitur; prout non sufficienter proponitur in casu talis ignorantie.

21. Immo probabilius est etiam ignorantiam affectatam, quæ sit causa erroris, excusare à pertinacia, atque adeo peccato formalis hæresis, cui poenæ Ecclesiasticæ

imponuntur, dummodo sic errans paratus sit acquiescere definitioni Ecclesie, si illam sciret; ut præter alios docet Azorius, Aragon, Banne, Suarez, Coninck, Farinacius, quos citat & sequitur Castro Palao de Hæresi d. 3. punc. 2. n. 3. contra Cano, Navarrum, Valentia, Corduba, Torres apud Castro Palao sup. num. 2. Ratio est: quia etiam tales credere vult omnia, quæ ab Ecclesia proponuntur, adeoque implicite credit articulum circa quem errat: talis enim affectat ignorantiam, non ut discredat veritati, quam fides docet, sed ut eam non advertat, ne si adverteret eam ab Ecclesia proponi (cui se non vult opponere) cogatur suum errorem deserere.

Si tamen affectat ignorare dogma fidei, quia vult absolute adhærere suo errori, etsi sciret contrarium ab Ecclesia doceri, erit infidelis & pertinax, quia non est paratus credere factâ sufficienter propositione. Nihilominus advertit Castro Palao sup. n. 4. tali casu committi hæresim, non tam in errore qui procedit ex ignorantia affectata, quam in eo qui procedit ex scientia, & quo despicit Ecclesie auctoritatem, cujus infallibilitatem eo ipso negas. Similiter si fit error circa articulum fidei ex affectu liberius errandi: vel scis te errare, & sic nolcis te contrariari sensui Ecclesie, & ignorantia cessat: vel ignoras te errare, habens tamen voluntatem relinquendi errorem, si scires esse contrarium Ecclesie, & sic non est pertinax: vel ita es errori affectus, ut nolis eum deserere, quantumvis scires esse Ecclesie contrarium, & sic juxta prædicta es hæreticus. Prout etiam hæreticus est, qui tantum paratus est credere postquam sufficientibus rationibus est convictus doctrinam esse de fide: quia ut obligemur aliquid credere, non requiritur quod intellectus omnino convincatur, sed sufficit id nobis ita proponi, ut non possimus de eo dubitare rationaliter, quin sit verè à Deo revelatum.

Error nihilominus procedens ex ignorantia culpabili, præsertim affectatâ, etsi non destruat fidem, non hæresim ponat, est tamen peccatum contra fidem, cujus præceptum obligat, ut negligentia & affectatio ignorandi res fidei tollatur. Quæ admodum etiam omissio actus fidei tempore præcepto est peccatum contra præceptum fidei, quæ tamen per illud non amittitur. Itaque error hujusmodi ex ignorantia procedens, solumque voluit indirectè in sua causa, non repugnat directè & immediatè ipsi actui aut officio proprio fidei, sed potius obligationi sciendi res fidei, cujus obligationis non impletæ defectu nascitur talis error. Qui alioquin non habet oppositionem cum fidei motivo aut virtute, utpote consistens cum prompta voluntate credendi omnibus, quæ noverit tamquam revelata per Ecclesiam proponi, etsi ex non impleta obligatione sciendi quædam sint talia, oriatur materialis quædam contradictio consistens

22. Quod limitatur, & magis declaratur.

23. Error nihilominus ex ignorantia culpabili præcedens repugnat præcepto fidei.

consistens in praedicto errore. Quod verum est, etsi fundetur in ignorantia affectata: nam non affectatur directè error, sed ignorantia sive negligentia sciendi. Immo ne ignorans Ecclesiae positivè contradicat, vult ignorare, quod ipsa doceat. Nec propterea sequitur natos ex parentibus haereticis in Hollandia, Anglia & similibus Regionibus, suorumque majorum doctrinam falsam sequentes non esse haereticos: plerique enim sciunt, se credere contraria ijs quae credit Ecclesia. Quamvis non negaverim plures, praesertim rudiores & simpliciores, à formali haeresi esse excusatos, immo & nonnullos ab omni peccato contra fidem ratione ignorantiae invincibilis, sive quia ignorant oppositum credi à Romana Ecclesia, sive quia ignorant credibilitatem & notas Romanae Ecclesiae, quae alienis coloribus depicta eis proponitur absque eo quòd simplicioribus incidat suspicio de falsitate.

An in regionibus haereticis multi sint excusati ab haeresi formali.

24. An ignorantia vincibilis magis excuset ab haeresi, quam homicidium &c.

Nec obstat quòd peccatum ex scientia & ex ignorantia vincibili, praesertim affectata, sint ejusdem speciei, ut patet in homicidio, adulterio &c, in quibus ignorantia praedicta non excusat à peccato proprio & specifico contra illas virtutes. Nam aliud est in peccato haeresis seu infidelitatis destructivo fidei infusae, quae non amittitur, quamdiu manet homo in ea dispositione, in qua potest elicere actus fidei divinae circa articulos sufficienter propositos: adeoque infidelitas propriè dicta & completa non incurritur, quando praedicta dispositio non evertitur, sicque fides, quantum est ex parte hominis, abicitur: hoc autem non fit stante ignorantia praemissa; qua stante potest adhuc talis credere omnia, quae à Deo revelata sunt, sibiq; sufficienter proponentur. Quare talis non est absolutè infidelis, etsi graviter peccet contra fidem; quae non nisi infidelitate amittitur, idque denotatoriè, juxta ordinationem Dei: qui tamen aliud statuere potuisset, si voluisset. In eo autem est paritas cum peccatis contra alias virtutes, quòd error ortus ex ignorantia culpabili sit quoque peccatum contra fidem; sed quòd (ut dixi) non intelligitur nomine infidelitatis. A qua an specie morali distinguatur discutit Lugo disp. 16. de Paenit. sect. 4. §. 6.

25. An sufficiat ad pernam etiam, quòd ab Episcopis aut Inquisitoribus monitus, persistat, credens eos in proponendo falli.

Sed ulterius quaeret aliquis, an si errans ex ignorantia moneatur ab Episcopo, Inquisitore vel alijs viris doctis de suo errore, tamquam contrario dogmati fidei ab Ecclesia recepto aut definito, & adhuc in illo perseveret, putans non esse contra Ecclesiae definitionem, verè sit haereticus? Nonnulli negant, eo quòd praedicti non sint infallibiles. Sed omnino affirmandum est, dum non subest ratio specialis dubitandi, quin praedicti probè noverint, quid hac de re sit, quòdque non ex passione procedant; prout interdum contingit, Inquisitores contra fa-

nam doctrinam virorum etiam sanctorum veluti haereticam ex passione processisse. Ratio est: quia talis propositio facit evidentiam moralem, quòd tale dogma tamquam fidei tradat Ecclesia, quòd proinde sit evidenter credibile, nec sine praedictio auctoritatis divinae & ipsius Ecclesiae tali dogmati contradicitur. Estque hic modus proponendi mysteria credenda ordinarius; cum raro Ecclesia Romana immediatè, sive alijs non mediantibus, à nobis proponat. Unde etiam in foro externo talis esset iudicandus haereticus & pertinax; & consequenter etiam in foro interno: cum illud iudicium fori externi non nitatur falsae praesumptione, sed veritate, quae iudicatur dissentientem mysterijs, quae Episcopi & similes proponunt tamquam tradita & credita à Romana Ecclesia, auctoritatem Ecclesiae voluisse contemnere, dum nulla subest moralis dubitatio, quin verè Ecclesia illa tradat & credat, cujus proinde auctoritas sufficienter ita proponitur & applicatur.

Quaeres III. an esse verè haereticus, qui falsò existimaret quidpiam ab Ecclesia Romana esse definitum tamquam articulum fidei, & nihilominus pertinaciter teneret contrarium? Resp. Aff. quamvis enim non habeat errorem fidei contrarium circa illud objectum quod putat se tenere contra definitionem Ecclesiae, tamen pertinaciter errat in eo contra fidem, quòd opinetur Ecclesiam in suis definitionibus errare posse.

26. An sit haereticus, qui negat articulum, quem falsò putat definitum.

Petes IV. An pertinaciter errans in aliqua Conclusionem Theologica, ex cujus negatione evidenter sequatur subversio aliqujus dogmatis fidei, sit dicendus haereticus? Resp. Neg. si non neget istud dogma, sed potiùs consequentiam, etsi evidentem: quamvis labore error haeresi proximo.

Item qui negat conclusionem Theologicam.

Petes V. An voluntariè dubitans de mysterio fidei satis propositio sit censendus haereticus? Ratio dubitandi est, quòd talis non habeat errorem, qui ad haeresim juxta ejus definitionem requiritur, sed suspendit assensum. Resp. Aff. cum communi sententia. Patet ex c. i. de Haereticis, ubi dicitur: *Dubius in fide infidelis est.* Et Clem. On. de Summa Trinit. *Doctrina vertens in dubium, quòd substantia anima humanae corporis non sit forma, velut Catholica inimica fidei reprobat.* Ubi est sermo, non solum de dubitante, sed etiam de ipsa doctrina, quae damnatur. Ratio est: quia talis iudicat propositionem fidei (circa quam assensum suspendit) esse dubiam, & tacitè asserit non esse certam, nec de ejus veritate constare: quòd continet errorem fidei contrarium. Unde dubium peccaminosum non consistit in quavis mera suspensione assensus, quae potest fieri absque ulla culpa, extra tēpus scilicet praeccepti fidei: sed praeterea involvit ordinariè scilicet iudicium, quo objectum sic representatum existimatur non

27. An pertinaciter dubitans de fidei mysterio sit haereticus.

non

non esse fide infallibili dignum; in quo est error, qui non solum committitur, dum verum putatur quod falsum est, aut contra, sed etiam dum certum habetur pro incerto, aut contra, juxta *Augustinum Enchiridii cap. 17.* Addit *Lugo d. 17. sect. 5. & d. 18. sect. 1. nu. 32.* posse etiam suspensionem aliquam assensus esse dubium peccaminosum, fidei destructivum: illam nimirum, quæ imperatur à voluntate formidante, hoc est, motà argumentis ad intellectum propositis contra veritatem fidei: hæc enim apparet æquivalenter dubium positivum, & assensus de incertitudine objecti; quam voluntas videtur approbare, quatenus approbat motiva formidinis, eorumque intuitu imperat suspensionem assensus, sicque statum fidelitatis excludit.

28. Quia censendum de assensu opinativo mysteriorum fidei.

Hinc colligitur cum communi Sententia non posse de objecto fidei sufficienter proposito haberi assensum, quo judicetur simpliciter tantum esse probabile, sine formali hæresi: nam etiam in tali judicio continetur error in fide, quatenus judicatur objectum non esse certum, cum tamen tãquam tale ab Ecclesia proponatur. Aliud esset, si quis judicaret illud solum esse probabile, quãtum est ex vi hujus vel illius rationis naturalistalis enim non erat circa fidem, sed solum judicat propositionem non esse certã ex vi talis rationis. Sicut qui ex probabilibus præmissis elicit assensum opinativum circa conclusionem scientificam, non errat contra scientiam, utpote qui aliunde certus de conclusione solum versatur per opinionem circa illam quatenus illam ex præmissis incertis. Secus est, si solum opinativè assentiretur conclusioni propositæ per demonstrationem. Unde articulos fide certos solemus etiam probare per rationes naturales, auctoritates humanas & alia hujusmodi media sine præjudicio fidei. Ut proinde fidei tantummodo repugnet opinio formata de objecto revelato absolute sumpto, sufficienterque proposito tamquam fide divinã credendo. Quo sensu si qui Auctores doctrinæ à nobis traditæ refragentur, non sunt audiendi. Et quidem vereor, ne multi sint, qui se tamquam Catholicos gerunt, articulos principales fidei firmiter credentes, qui tamen plures articulos fidei obligantis habeant instar opinionum. Hi sanè nisi excusentur per ignorantiam, non carent peccato, aut etiam hæresi, suppositâ pertinaciã.

29. An exponens se periculo infidelitatis, fidem perdat.

Petes VI. An amittat habitum fidei, qui culpabiliter se exponit morali periculo hæresis, eã non securã? Resp. Neg. Uti nec amittit is, qui fidem interius retinens, alios à fide avertit, et si ambo graviter peccent contra fidem. Ratio est: quia uterque manet in eo statu, ut fidem non abiciat, sed credat omnia sibi sufficienter proposita. Ita *Lugo disp. 17. sect. 5. nu. 82.* Unde peccatum contra fidem latius patet peccato proprio dicto infidelitatis, quo fides amittitur.

### QUESTIO III.

#### An sit cum Infidelibus de fide disputandum?

DISPUTATIO de fide cum Infidelibus seu Hæreticis indubiè non est per se loquendo illicita, si debitis nimirum circumstantiis vestiatur. Ita Doctores communiter. Ex patet ex facto Christi disputantis cum Pharizæis *Joan. 8.* & alibi, Stephani cum Judæis *Act. 6. & 7.* Pauli cum Judæis & Græcis *Act. 9.* Accedunt exempla sanctorum Patrum, qui frequenter cum Hæreticis alijsve Infidelibus disputarunt, ut *Augustinus* & alii. Similiter in concilijs, etiam Generalibus usus fuit disputationum, ut patet in *Concilio Niëno, Florentino* & alijs.

Dixi si debitis circumstantiis vestiatur: his enim deficientibus, constat disputationem non esse licitam. Condiciones porrò variæ solent postulari. Et primò quidem ex parte disputantis requiritur congrua scientia & capacitas, arbitrio Prudentis determinanda pro qualitate materiæ disputandæ & personarum cum quibus disputatur. Illud autem generaliter pro comperto habendum est, scientiam debere esse talem, quæ sufficiat ad veritatis confirmationem, & argumentorum objiendorum solutionem perfectam cum proportione accommodata ad capacitatem audientium, sic ut nimirum præsentis solutionem capiant. Aliàs enim disputatio cederet in detrimentum fidei & periculum subversionis audientium, qui sæpe putant eum meliorem tueri causam, qui plausibilius fidem suam defendit. Unde ad ejusmodi disputationes corã populo idoneas frequenter aptior est mediocriter doctus, sed tamen solidè, qui novit sua clarè & populariter explicare, quàm alius, qui novit ea subtilius explere, sed non ita clarè.

Deinde ex parte disputantis requiritur, ut non sit ei disputatio lege positivã interdita; prout inhibetur laicis publice vel privè de fide Catholica disputare, sub pœna excommunicationis ferendæ sententiæ c. 2. §. *Inhibemus quoque, de Hæreticis in 6.* Ubi per laicos intelliguntur, qui non gaudent privilegio clericali; & juxta Nonnullos etiam Religiosi, quos conversos seu Laicos vocant; quia hi tamen Clericorum nomine & privilegio gaudent, eos non comprehendi cenlet *Suarez, Sanchez, Gouinck,* ut citat & sequitur *Castro Palao de Infidelitate disp. 2. pu. 4. nu. 4.* Nec sunt eximendi laici docti (quidquid Nonnulli dixerint) cum enim indoctis sit ex natura rei vetitum disputare, utique lege positivã etiam ceteris id inhibetur, tum ob decentiam sacræ doctrinæ, tum præsertim

30. Disputatio de fide cum hæreticis non est per se mala.

31. Quia scientia requiritur ex parte disputantis.

32. Laici interditi de fide disputatio.

Etiam si docti sint.